

УДК 336.221:63

Н. П. Мацелюх,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної теорії,

Університет державної фіскальної служби, м. Ірпінь, Київська область

М. О. Скорик,

старший викладач кафедри економічної теорії,

Університет державної фіскальної служби, м. Ірпінь, Київська область

ОПОДАТКУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: ПРОБЛЕМИ І НОВІ ПІДХОДИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

N. Matselioukh,

Ph.D in Economics., associate professor, associate professor of Economics department,

University of the State Fiscal Service, Irpin, Kyiv region

M. Skoryk,

Senior lecturer of Economics department, University of the State Fiscal Service, Irpin, Kyiv region

THE TAXATION OF THE AGRICULTURAL SECTOR: PROBLEMS AND NEW APPROACHES IN THE SYSTEM OF STATE ADJUSTMENT

У статті виявлено особливості державного регулювання через механізми оподаткування підприємств аграрного сектору. Здійснено аналіз застосування спеціальних режимів оподаткування сільськогосподарських підприємств, податку на додану вартість господарюючих суб'єктів цієї галузі, фіксованого сільськогосподарського податку і його заміну на єдиний податок. Визначено проблеми в оподаткуванні виробників аграрної сфери і нові підходи до їх вирішення. Обґрунтовано недоліки податкових новацій у сільському господарстві. Підтверджено значення державного регулювання аграрного сектору економіки через податкові механізми.

The article is about the peculiarities of state adjustment due to the mechanisms of taxation of the agricultural sector. It has been done the analysis of the use of the special tax regimes for agricultural enterprises. It has been analysed the VAT use for business entities of this branch of economy, the fixed agricultural tax use and its replacement with a single tax. The problems of taxation of the agricultural sector producers have been identified and it has been described the new approaches to its solution. The disadvantages of tax innovations for agricultural sector have been proved. It has been confirmed the importance of state regulation of the agricultural sector due to the tax mechanisms.

Ключові слова: оподаткування, податкові механізми, податок на додану вартість, державне регулювання.

Key words: taxation, tax mechanisms, value added tax, state adjustment.

ВСТУП

Проблема розробки ефективних механізмів державного регулювання аграрного сектора економіки через систему оподаткування у всі часи була актуальною. Оскільки аграрний сектор є достатньо складною сферою виробництва, управляти якою за допомогою прямих методів непросто, виникає необхідність застосовувати податкові механізми. Державне регулювання вищезазначеної галузі через оподаткування дозволяє сільськогосподарським підприємствам отримати за допомогою податкових пільг, податкових преференцій можливість здійснювати свою діяльність у більш сприятливих умовах до впливу зовнішнього середовища.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Вирішення цього завдання обумовлює доцільність застосування нових підходів в оподатку-

ванні з метою створення середовища для активізації розвитку аграрного бізнесу.

Питаннями державного регулювання аграрного сектору через податкові механізми займаються такі вітчизняні вчені: Гудзь О.Є., Прокопенко Н.С., Танклевська Н.С., Фененко П.О. та багато інших [1—5].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Для вирішення задач держави в частині регуляції процесів, що відбуваються в аграрному секторі економіки через новації в оподаткуванні, необхідно враховувати нинішні проблеми, які існують у цій сфері і намагатися розробити нові, більш ефективні податкові механізми.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аграрний сектор у будь-якій країні потребує певної підтримки з боку держави через трудомісткість, сезонність виробництва, і також зав-

Таблиця 1. Державне регулювання аграрного сектору економіки через застосування спрощеної системи оподаткування в Україні

Основні характеристики	Єдиний податок для платників четвертої групи	Спрощена система оподаткування
Платник податку	У 2015 році, як і раніше, сільськогосподарські товаровиробники (далі - с.-г. товаровиробники) можуть обрати спеціальний податковий режим. Але якщо до 2015 року це називалося фіксованим сільськогосподарським податком (далі - ФСП), який регулювався главою 2 розділу XIV ПКУ, то зараз с.-г. товаровиробникам пропонується сплачувати єдиний податок (далі - ЄП), перебуваючи у складі четвертої групи платників ЄП. Відповідні норми, що регулювали сплату фіксованого с.-г. податку, перенесені до глави 1 розділу XIV ПКУ (зміни до ПКУ, внесені Законом України від 28 грудня 2014 року N 71-VIII)	Суб'єкти малого підприємництва (фізична особа – підприємець, далі (ФОП), що надають населенню сільськогосподарські послуги. Відносяться до 2 групи - ФОП, які надають послуги платникам єдиного податку або населенню. Виробництво та продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства. Наймані працівники - до 10 осіб, обсяг доходу - до 1,5 млн гривень (у 2015 році - аналогічні вимоги) [8].
Об'єкт оподаткування	Об'єкт оподаткування ЄП для четвертої групи - с.-г. товаровиробників - платників ЄП залишився такий самий, який був у фіксованого сільськогосподарського податку (ст. 292-1 ПКУ). Отже, об'єкт оподаткування - це площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду, що перебуває у власності платника ЄП або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди. Права власності або користування земельними ділянками повинні бути оформлені та належним чином зареєстровані (тобто з дотриманням вимог Закону від 01.07.2004р. № 1952-IV «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»)	Наймані працівники - до 10 осіб, обсяг доходу - до 1,5 млн гривень (у 2015 році - аналогічні вимоги);
Ставки оподаткування	Ставки ЄП четвертої групи встановлено у відсотках від нормативної грошової оцінки землі, як це і було за часів справляння фіксованого сільськогосподарського податку. Розмір ставок залежить від категорії (типу) земель та їх розташування. Відсоткові ставки ЄП четвертої групи встановлено пп. 293.9.1 — 293.9.6 ПКУ. Розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування) – залишився без змін. Єдине, що кардинально змінилося порівняно з фіксованим сільськогосподарським податком - це потрібне збільшення ставок податку [9]	Ставка - до 20% мінімальної заробітної плати (до 275,6 грн.), встановлюють місцеві ради. ЄСВ - 22% бази нарахування або 303,16 гривень (у 2015 році - ставка - до 10% мінімальної заробітної плати (до 243,6 грн.), встановлюють місцеві ради. ЄСВ - 34,7% бази нарахування або 422,65 грн.).

Джерело: узагальнено автором на основі [6; 7; 10; 11].

дяки тому, що забезпечує продовольчу безпеку нації. Одним із засобів опосередкованої державної підтримки виступає оподаткування. В систему податкового стимулювання аграрного сектору входить запровадження з 1999 р. по 2015 р. фіксованого сільськогосподарського податку [6], спеціального режиму в оподаткуванні податком на додану вартість діяльності сільськогосподарських підприємств та компенсаційних заходів аграрникам (представникам малого бізнесу), що працюють на спрощеній системі оподаткування.

Застосування вищезазначених інструментів державного регулювання дають можливість зменшити податковий тягар аграрним виробникам і створити таким чином умови для розвитку та активізації їх діяльності. Державне регулювання аграрного сектору економіки через заходи оподаткування представлено у таблицях 1 та 2.

Також слід зазначити, що крім того, для сільськогосподарських підприємств, зазначених у пункті 209.18 статті 209 Кодексу (підприємств, які відповідають критеріям, визначеним статтею 209 Кодексу, але не обрали спеціального режиму оподаткування, і на загальних підставах вважаються платником ПДВ), також запроваджена часткова сплата сум ПДВ до бюджету та на поточні рахунки за операціями з реалізації молока, худоби, птиці, вовни власного виробництва, а також з реалізації молочних продуктів, молочної сировини

та м'ясопродуктів, вироблених у власних переробних цехах, у зазначених вище розмірах, а саме: за операціями з продукцією тваринництва — у розмірі 80 відс. спрямовується на поточні рахунки таких сільськогосподарських підприємств, а у розмірі 20 відс. — до бюджету; за операціями з іншими товарами такий розподіл складає 50/50.

Розрахунки з бюджетом та перерахування коштів на поточні рахунки таких підприємств здійснюється Казначейством з електронних рахунків на підставі відповідних реєстрів, що формуються Державною фіскальною службою України на підставі отриманої податкової звітності з ПДВ, в якій відображаються результати діяльності в межах пункту 209.18 статті 209 ПКУ (0130) [12].

Результати державного регулювання аграрного сектору економіки через запровадження механізмів спеціального режиму оподаткування з 2001—2014 рр. зросла з 1,6 до 24,4 млрд грн. (майже в 15 раз), що представлено в таблиці 3. Це дало можливість збільшити загальну суму фінансової допомоги аграрному сектору, що склало у 2012 р. 83 % від загальної суми бюджетної підтримки цій галузі проти 48 % у 2001 р. У 2014 р. аналогічний показник склав 24,4 млрд грн. (за 2013 р. данні відсутні). Зростання останнього показника відносно 2001 р. склало 15,3 %. За 12 років, починаючи з 2001 р. через спеціальний режим оподаткування ПДВ було залучено 82 млрд грн. Разом з

Таблиця 2. Порівняльна характеристика спеціального режиму оподаткування ПДВ до 2016 р. і нині існуючого з 2016 р. по 2017 р.

<i>Спеціальний режим оподаткування ПДВ за старою нормою (дія якої закінчилася 01.01.2016 р.)</i>	<i>Спеціальний режим оподаткування ПДВ за новою нормою (дія якої вступила в силу з 01.01.2016 р. до 01.01.2017 р.)</i>
<p>Під цю норму підпадали підприємства, що реалізують молочну, м'ясну продукцію власного виробництва, вовну власного виробництва, а також за молочну продукцію та м'ясопродукти: а) режим акумуляції сум ПДВ; 1) ПДВ, що повинен сплачуватися до бюджету щодо операцій з продажу сільськогосподарських товарів/послуг власного виробництва, крім операцій з продажу переробним підприємствам молока і м'яса [11]. Зазначені кошти залишаються в розпорядженні сільськогосподарських товаровиробників і використовуються на придбання засобів виробництва; з 2004 року було змінено порядок використання ПДВ – спочатку кошти використовуються на відшкодування сум ПДВ, сплачених у ціні виробничих чинників, а за наявності залишку такої суми податку для інших виробничих чинників ця норма діяла згідно з податковим кодексом (стаття 209) [6]; 2) ПДВ, що повинен сплачуватися до бюджету сільськогосподарськими підприємствами за реалізовані молоко, худобу, птицю, вовну власного виробництва, а також за молочну продукцію та м'ясопродукти, вироблені у власних переробних цехах, повністю залишався у розпорядженні цих сільськогосподарських підприємств і спрямовувався на підтримку власного виробництва тваринницької продукції [11]; з 2009 р. ця норма розповсюджувалася тільки на сільськогосподарські підприємства, які не обрали спеціального режиму оподаткування діяльності у сфері сільського, лісового господарства та рибальства [7]. З введенням Податкового кодексу ця норма була продовжена (стаття 209.18) [6]; б) ПДВ за нульовою ставкою щодо продажу переробним підприємствам молока та м'яса в живій вазі сільськогосподарськими товаровиробниками всіх форм власності та господарювання (анульовано на підставі Закону N 639-VI від 31.10.2008 р.) [11]</p>	<p>Законом № 909, зокрема, внесено зміни до пункту 209.2 статті 209 Кодексу, відповідно до яких у 2016 р. в межах спеціального режиму оподаткування запроваджена часткова сплата сум ПДВ до бюджету та на спеціальні рахунки. Розмір суми ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету та перерахуванню на спеціальні рахунки, залежить від виду сільськогосподарської продукції, що реалізується. Так, позитивна різниця між сумою податкових зобов'язань звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту звітного (податкового) періоду, визначена: 1) за операціями із зерновими культурами - у розмірі 15 відс., спрямовується на спеціальні рахунки сільськогосподарських підприємств, а у розмірі 85 відс. – перераховується до державного бюджету; 2) за операціями з продукцією тваринництва у розмірі 80 відс. спрямовується на спеціальні рахунки сільськогосподарських підприємств, а у розмірі 20 відс. – до бюджету; 3) за операціями з сільськогосподарськими товарами/послугами, крім зернових і технічних культур та продукції тваринництва (далі – інші сільськогосподарські товари/послуги), в межах діяльності спеціального режиму оподаткування такий розподіл складає 50/50. Для забезпечення вказаних розрахунків з бюджетом та перерахування коштів на спеціальні рахунки сільськогосподарським підприємствам – суб'єктам спеціального режиму оподаткування Казначейством відкрито додаткові електронні рахунки, на які перераховуються кошти відповідно за вищезазначеними відсотками</p>

2014 р. цей показник склав більше 100 млрд грн. Виплати дотацій за період, що аналізується, мають нестійку тенденцію і за останні роки знижуються. Так, у 2014 р. цей обсяг виплат склав 3,2% у порівнянні з 40,6% у 2001 р. (у цьому році ця частка була найвищою).

Досить багато дебатів ведеться стосовно державного регулювання аграрного сектору економіки через дію спрощеної системи оподаткування для виробників цієї галузі: при застосуванні фіксованого сільськогосподарського податку, а нині

єдиного податку для платників четвертої групи. На думку автора, тут є свої позитивні і негативні моменти. При цьому, зважаючи на досвід економічно розвинених країн і певні політичні та економічні складові вітчизняної політики, цей податок повинен виступати інструментом складової державних регуляторів активізації розвитку сільськогосподарської сфери.

До позитивних складових застосування єдиного сільськогосподарського податку слід віднести стабільність як ставки оподаткування так і її бази,

Таблиця 3. Структура державної підтримки аграрного сектору економіки в Україні через спеціальні режими та механізми оподаткування в Україні, 2001–2014 рр.

Рік	Підтримка аграрного сектору через спеціальні режими та механізми оподаткування, млн грн.	У тому числі							
		Режим виплати дотацій, млн грн.	питома вага, %	Підтримка через нульову ставку ПДВ, млн грн.	питома вага, %	Підтримка продукції тваринництва, млн грн.	питома вага, %	Підтримка на придбання засобів виробництва, млн грн.	питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	1574	639	40,6	353	22,4	96	6,1	487	30,9
2002	2394	614	25,6	387	16,2	197	8,2	1196	50,0
2003	2419	830	34,3	369	15,3	203	8,4	1017	42,0
2004	2962	921	31,1	461	15,6	253	8,5	1327	44,8
2005	3780	1395	36,9	673	17,8	328	8,7	1385	36,6
2006	4124	1446	35,1	661	16,0	303	7,3	1715	41,6
2007	5700	2292	40,2	820	14,4	248	4,4	2351	41,2
2008	7100	2761	38,9	1140	16,1	607	8,5	2598	36,6
2009	9244	1500	16,2	-	-	-	-	7744	83,8
2010	13576	2400	17,7	-	-	-	-	11176	82,3
2011	13547	600	4,4	-	-	-	-	12947	95,6
2012	15427	1100	7,1	-	-	-	-	14327	92,9
2014*	24400	800	3,3	-	7,8	2800	11,5	-	-

Примітка: "-" дані відсутні * - за 2013 р. дані відсутні.
Джерело: сформовано автором на підставі джерел [14, с. 98; 15].

також елементарне здійснення обліку та складання звітності. Це, у свою чергу, сприяє прибутковому використанню земель сільськогосподарського призначення, що створює умови для залучення інвестицій у даний сектор виробництва, збільшення можливостей капіталоутворення в сільськогосподарських підприємствах. Якщо розглядати якість адміністрування цього податку, то через його спрощеність прослідковується зниження кількості випадків ухилення від його сплати.

Досить вдало про негативні сторони спрощеної системи оподаткування аграрників у якості єдиного податку констатував свою думку український вчений Могилюк О.М.: "...податок не враховує виробничі витрати і рівень прибутковості сільськогосподарських товаровиробників; обчислення ставок податку здійснюється на недосконалій базі грошової оцінки угідь через нерозвиненість ринку землі; він ставить у нерівні умови платників податків, які мають у валовому виробництві різне співвідношення рослинницької та тваринницької продукції; не всі включені до його складу податки залежать від розміру сільськогосподарських угідь, чим порушується принцип справедливості" [13, с. 125—126].

Слід зазначити, що складовою державного регулювання аграрного сектору економіки через оподаткування є застосування нульової ставки ПДВ (діяла до 2009 р. і нею могли скористатися виробники, крім тих підприємств, діяльність яких можна було віднести до сільського господарства, лісництва та рибальства і, якщо останні обрали спеціальний режим оподаткування, податком на додану вартість). За період дії цих пільг у аграрний сектор було залучено коштів у розмірі 4,87 млрд грн., частка цих коштів у сукупній державній підтримці через заходи оподаткування складала від 15 до 22%.

Результати аналізу державної підтримки аграрних підприємств, що виробляють продукцію тваринництва з 2001 по 2014 р. включно свідчать, що ця підтримка була в межах від 6,1 до 11,5 %. Слід зазначити, що ця галузь досить затратна, трудомістка і потребує більших коштів для її розвитку, хоча сума коштів за період, що досліджується збільшилася з 96 до 2800 млн грн., але зважаючи на інфляційні моменти нинішньої ситуації, таке зростання не має суттєвого впливу на виробничі процеси цього сектору економіки.

Підтримки на придбання засобів виробництва через компенсацію ПДВ була найбільш продуктивною з боку державних регуляторів: загалом за період, що аналізується в аграрну сферу надійшло 58,3 млрд грн., його обсяги зросли в 30 раз, а питома вага підвищилася з 30,9% до 92,9% у загальних обсягах фінансової підтримки аграрних виробників через податкові механізми.

ВИСНОВКИ

Фіскальні заходи, що нині були запроваджені урядом у практичне буття є досить суперечливі і

не зовсім вдалі для подальшого розвитку аграрного сектору економіки. Так, з 2015 р. аграрні виробники при експорті зернової та олійної продукції були позбавлені коштів у вигляді повернення ПДВ за ці операції. Поряд з цим, було збільшено на 25% податкову ставку за оренду землі сільськогосподарського призначення і на 10% не сільськогосподарського призначення. Починаючи з 2016 р., зменшено заходи акумуляції ПДВ, що у свою чергу, зменшить обсяги державної підтримки у цій сфері, яка у 2014 р. склала 24,4 млрд грн. Всі ці нововведення не сприяють зростанню прибутковості і рентабельності аграрних підприємств. Також були певні новації стосовно фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП): з 2015 р. його відмінено, і та категорія господарств, що мала змогу за його порядком оподатковувати свою діяльність, була віднесена до 4 групи підприємців і повинна застосовувати єдиний податок. Хоча в цілому сутність оподаткування в частині заміни ФСП на єдиний податок майже не змінилася, при цьому в три рази збільшилася ставка оподаткування. Як випливає з вищезазначеного, нововведення в системі оподаткування для аграрного сектору економіки не сприяють розвитку цього виду господарювання і, особливо, в галузі тваринництва, що може призвести її до збитковості. Звідси, потрібно застосовувати інструменти державного регулювання аграрного сектору, які б сприяли активізації і розвитку аграрного бізнесу.

Література:

1. Гудзь О.Є. Податкові важелі державного регулювання інноваційно-інвестиційних процесів агроформувань // Агросвіт — 2012. — № 3. — С. 9—13.
2. Гудзь О.Є. Податкове регулювання розвитку агросфери в Україні [Електронний ресурс] / О.Є. Гудзь // Ефективна економіка — 2012. — № 1. — С. 21—26 — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>
3. Прокопенко Н.С., Фененко П.О. Оподаткування зовнішньої торгівлі сільськогосподарських підприємств / Н.С. Прокопенко, П.О. Фененко. — Львів: "Ліга-прес". — 2013. — 192 с.
4. Прокопенко Н.С. Податкове стимулювання розвитку агропромислового комплексу України: монографія / Н.С. Прокопенко, А.Ю. Гріненко, О.В. Короткова. — Львів: "Ліга-прес", 2013. — 190 с.
5. Танклевська Н.С. Розвиток податкових відносин у сільському господарстві країни / Н.С. Танклевська // Науковий вісник НУБіП України, 2011. — С. 20 — 29.
6. Про фіксований сільськогосподарський податок [Електронний ресурс]: Закон України від 17.12.1998 р. № 320 // Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/annot/320-14>

7. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України за станом на 01 квітня 2011 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-in/laws/main.gi?nreg=2755-17>

8. Які умови спрощеної системи оподаткування? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/120902-yaki_umovi_sproschenoi_sistemi_opodatkuвання_u_2016_roci_.html

9. Спрощена система оподаткування для сільгоспвиробників [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/pytannia-bukhgalteriii/2678-sproschenaya-systema-opodatkuвання-dlia-silgospvyrobnykiv.html>

10. Про організацію формування та обігу кредитних історій [Електронний ресурс]: Закон України від 23.06.2005р., № 2704-IV // Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>

11. Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України [Електронний ресурс]: Закон України від 31.10.2008 р., № 639-VI / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/639-17>

12. Лист ДФС України від 27.01.2016 № 2533/7/99-99-19-03-01-17 "Про особливості сплати ПДВ платниками — сільськогосподарськими підприємствами у 2016 році" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovizmini-2015/elektronne-administruvannya-pdv/66180.html>

13. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери: монографія / О.М. Могильний. — Ужгород: ІВА, 2005. — 400 с.

14. Шлебат А. Фінансовий механізм формування і функціонування капіталу у сільському господарстві України: монографія / А. Шлебат. — К.: Вид-во "Атопол", 2014 — 160 с.

15. Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання Державної цільової програми розвитку українського села на період 2015 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16747613/Bul_rozv_ukr_sel.pdf&gws_rd=cr&ei=1VY4V_CbOsORsgGlvpSgDw

References:

1. Hudz' O.Ye. (2012), "Tax levers of state regulation of innovative investment process agroformations", *Ahrosvit*, vol. 3, pp. 9—13.

2. Hudz' O.Ye. (2012), "Tax regulation of agrosphere in Ukraine", *Efektivna ekonomika*, vol.1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua> (Accessed 20 May 2016).

3. Prokopenko, N. S. and Fenenko, P. O. (2013), *Opodatkuвання zovnish'oi torhivli sil's'kohospodars'kykh pidpryemstv* [Taxation of foreign trade agricultural enterprises], Liha-pres, L'viv, Ukraine.

4. Prokopenko, N. S. Hrinenko, A. Yu. and Korotkova, O. V. (2013), *Podatkove stymuliuvannya rozvytku ahropromyslovoho ko mpleksu Ukrainy* [Tax stimulation development of agroindustrial complex Ukraine], Liha-pres, L'viv, Ukraine.

5. Tanklevs'ka N. S. (2011), "The development of tax administration in the country's agriculture", *Naukovyj visnyk NUBiP Ukrainy*, pp. 20 - 29.

6. Verkhovna Rada of Ukraine (1998), *The Law of Ukraine "On the Fixed Agricultural Tax"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/anot/320-14> (Accessed 20 May 2016).

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 20 May 2016).

8. Law and Business (2016), "What are the conditions for the simplified tax system in 2016?", available at: http://zib.com.ua/ua/120902-yaki_umovi_sproschenoi_sistemi_opodatkuвання_u_2016_roci_.html (Accessed 20 May 2016).

9. Egorova, U. (2016), "Simplified tax system for agricultural producers", available at: <http://agro-business.com.ua/pytannia-bukhgalteriii/2678-sproschenaya-systema-opodatkuвання-dlia-silgospvyrobnykiv.html> (Accessed 20 May 2016).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2005), *Law "On Organization, Formation and Circulation of Credit Histories"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2704-15> (Accessed 20 May 2016).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2005), *Law "On Top-Priority Measures for Preventing Negative Consequences of the Financial Crisis"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/639-17> (Accessed 20 May 2016).

12. State Fiscal Service of Ukraine (2016), *Letter "On peculiarities of payment of VAT payers - agricultural enterprises in 2016"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/639-17> (Accessed 20 May 2016).

13. Mohyl'nyj, O.M. (2005), *Rehuliuвання ahrarnoi sfery* [Adjusting the agricultural sector], IVA, Uzhhorod, Ukraine.

14. Shlebat, A. (2014), *Finansovij mekhanizm formuvannya i funktsionuvannya kapitalu u sil's'komu hospodarstvi Ukrainy* [Financial mechanism of formation and functioning of capital in agriculture Ukraine], Atopol, Kyiv, Ukraine.

15. Accounting Chamber of Ukraine (2015), "On the results of the efficiency audit of the use of the state budget funds directed to the State Programme of the Ukrainian village for the period 2015", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/639-17> (Accessed 20 May 2016).

Стаття надійшла до редакції 06.06.2016 р.